

Paul Stolwijk

Paul Stolwijk is bestuurssecretaris Gooise Scholen Federatie en redactielid DNMonline,
E-mail: paul@stolwijk.net

Onderwijsregio's: van versnippering naar olievlekkwerking en doorsijpelende ideeën

Ervaringen van bestuurders in de Onderwijsregio Midden Nederland Leert

"Ik heb pas voor het eerst een ledenvergadering bijgewoond en daar zaten ruim dertig bestuurders bij elkaar. Veel verschillende persoonlijkheden en meningen! Het kost energie om die allemaal op één lijn te krijgen. Vandaar dat we werken met een bestuur dat een mandaat heeft van de ledenvergadering. Dat past wel bij deze grootte. In de toekomst moeten we misschien gaan werken met regionale kamers of thematische indelingen binnen de onderwijsregio."

Aan het woord is Yvonne van den Berg, bestuurder van Openbare Regionale Scholengemeenschap Lek en Linge. Ik spreek met haar en met Ronald Brouwer, bestuurder van Christelijk College Groevenbeek over hun ervaringen met de onderwijsregio Midden Nederland Leert. Ronald herkent wat Yvonne zegt: "Wat uniek aan deze onderwijsregio is, is de enorme geografische reikwijdte. Hij is wel heel erg groot. Ook zijn we ontzettend vooruitstrevend. We pakken veel op en zitten niet allemaal los van elkaar het wiel uit te vinden."

Midden Nederland Leert is een van de vijftig onderwijsregio's die sinds 2025 samen een dekkend landelijk netwerk vormen. Het fenomeen onderwijsregio is

op het initiatief van het ministerie van OCW in het leven geroepen om structurele regionale samenwerking af te dwingen bij werving, matching, opleiding en behoud van onderwijspersoneel. De onderwijsregio's vervangen eerdere regionale indelingen en talloze losse subsidieregelingen (zoals de Regionale Aanpak Personeelstekort - RAP). Rapporten over het lerarentekort van onder meer Merel van Vroonhoven en Lodewijk Asscher gaven de aanzet tot deze nieuwe structuur.

Midden Nederland Leert startte al in 2024 als 'voorlopersregio'. De regio is een coöperatie en bestaat uit 28 instellingen (besturen) voor voortgezet onderwijs, vijf mbo-instellingen en elf lerarenopleidingen. Yvonne

moest wennen aan deze grootte: “Kijk, ik werkte eerder in de onderwijsregio Food Valley. Dat is een redelijk compact, overzichtelijk gebied, waarin je elkaar als VO, PO en hogescholen automatisch al ontmoet. Midden Nederland Leert is geografisch gezien erg groot. Datgene waar ik hier in Culemborg tegenaan loop, kan natuurlijk iets anders zijn dan waar iemand in Amersfoort tegenaan loopt. Tegelijkertijd zie ik ook overeenkomsten, heb je meer middelen als je met velen bent en heb je meer slagkracht. Ik vind het ook mooi dat in deze onderwijsregio de leraren als beroepsgroep ook vertegenwoordigd zijn.”

Meedoen of niet?

Onderwijsregio's zijn nieuw. Bestuurders zijn vooral bezig met de inrichting en het verkennen van samenwerkingsmogelijkheden. Hoe verhouden ze zich tot dit nieuwe bestuurlijke construct? Wat levert deze samenwerkingsvorm hun scholen nu al op? In dit artikel bekijken we met beide bestuurders deze vragen. In latere edities van DNMonline zullen we vaker op de onderwijsregio's terugkomen om vorderingen en ervaringen te bezien vanuit verschillende perspectieven.

Christelijk College Groevenbeek, de organisatie van Brouwer, is een actief lid: “Vanaf het allereerste moment doen wij op verschillende terreinen actief mee. Onze hr-medewerkers denken mee over het thema verzuim en docenten participeren in een werkgroep Artificial intelligence. Ook doen we met al onze vestigingen mee in het programma Statushouders voor de klas. Van oudsher, al voordat de onderwijsregio bestond, deden we mee in een regionaal programma voor nieuwe docenten.”

Van den Berg zegt: “Ik draag de onderwijsregio een warm hart toe. Wij hebben bijvoorbeeld meegedaan aan ‘Klaar voor de Start’ en het bijbehorende ‘train de trainer’-traject. In dit programma heeft een teamleider van ons 23 docenten uit de regio zo goed mogelijk zicht gegeven op een eventuele leidinggevende rol. We kunnen echter niet met alles meedoen. We maken afgewogen keuzes om de interne organisatie niet te veel te belasten.”

Yvonne van den Berg, bestuurder van Openbare Regionale Scholengemeenschap Lek en Linge

Ronald Brouwer, bestuurder van Christelijk College Groevenbeek

Het enthousiasme voor de samenwerking is bij Brouwer niet los te zien van enige inhoudelijke terughoudendheid: “Wat voegt de onderwijsregio toe? Dit is misschien wel de grote vraag. In het begin was ik argwanend. De meerwaarde zit voor mij in de samenwerking op specifieke programma's zoals AI en statushouders. Maar of de onderwijsregio echt het verschil gaat maken bij zij-instroom, weet ik niet. Wij hadden als school zelf al een stevig programma voor zij-instromers

ontwikkeld. Het grote voordeel van de regio is natuurlijk dat we niet allemaal apart het wiel uitvinden. Echter, we zoeken allemaal dezelfde docenten: Duits, natuurkunde. Wie trekt er straks aan het langste eind? Ik kijk met veel interesse naar de banenpool die in de regio Amersfoort wordt opgestart; dat is ons lokaal eerder niet gelukt. Ook doen scholen zélf al ontzettend veel. Met de regio-scholen werken we goed samen in een ander verband. Daarin waren we ook al bezig met verzuim.”

Van de bestuursafel naar de werkvloer

Bestuurlijke drukte of systeemdwang zijn reële risico's. Van den Berg en Brouwer zoeken allebei manieren om deze het hoofd te bieden. Van den Berg: "Ik heb in mijn vorige rol als directeur-bestuurder nadrukkelijk gekozen om aan te sluiten bij één onderwijsregio. Het wordt anders te veel. We moeten immers ook al rekening houden met gemeentelijke verschillen en het samenwerkingsverband." Brouwer ziet hierin ook een rol voor de Onderwijsregio zelf: "Die moet op een gegeven moment de activiteiten gaan bestendigen. We moeten gaan kijken hoe we gaan inzetten op kwaliteit in plaats van steeds meer nieuwe projecten aan te pakken? Ook zou ik het interessant vinden om als onderwijsregio's te

gaan samenwerken. Mijn school ligt op de grens van twee onderwijsregio's; waarom kan ik niet zo nu en dan aansluiten bij activiteiten van een andere onderwijsregio? Zoiets zie ik op dit moment helemaal niet."

De stap van de bestuursafel naar de werkvloer is niet altijd makkelijk te zetten: "Veel collega's zien de onderwijsregio nog als een abstract bestuurlijk ballonnetje met de gedachte "Laat Ronald dat maar lekker doen, ik geloof het wel." En ik begrijp dat ook wel ergens, maar wanneer er een soort van antipathie gaat ontstaan dan hebben we met elkaar gefaald. Dus ik voel wel degelijk de taak om het continu onder de aandacht te brengen en te kijken welke mensen uit mijn organisatie aan de onderwijsregio te linken zijn. Dit is gelukt bij de werkgroep AI. Net opgestart, maar onze collega daarin is ontzettend enthousiast en ziet een heleboel kansen en mogelijkheden. Dus als ik hem moet geloven, dan gaat het er ook echt toe doen. Hopelijk kan dit een olievlekwerking hebben binnen mijn school."

Ook Yvonne van den Berg overbrugt de afstand tot de werkvloer met concrete ideeën: "Leidinggevend zijn vaak erg druk met de dagelijkse gang van zaken. Er is tijd nodig om mentale ruimte te creëren voor over-

koepelende thema's, en die tijd ontbreekt soms. Een voorbeeld dat wel werkte: de oprichter van de coöperatieve uitgeverij NEON (Marten Blankesteijn) vertelde over hun nieuwe manier van leermiddelen maken bij de onderwijsregio. Ik heb hem uitgenodigd voor mijn MT. Of dat direct doorsijpelt in de hele organisatie durf ik nog niet te zeggen; voor lidmaatschap vonden we het nog iets te vroeg. Maar Midden Nederland Leert brengt dergelijke thema's wel dichterbij."

Een stapje terug voor de bestuurder?

Van den Berg ziet de toekomst van de Onderwijsregio niet los van de uitdagingen van het onderwijs in brede zin: "Hopelijk gaan de onderwijsregio's landelijk meer van elkaar leren. Het eerste jaar stond in het teken van governance. Het is nu tijd voor de volgende fase. Het zou zonde zijn als we te lang blijven hangen in die inrichtingsfase. Ik zou het prachtig vinden als we over een aantal jaar structureel iets hebben gedaan aan het lerarentekort door out-of-the-box te denken, bijvoorbeeld door te leren van de zorg of andere sectoren. Daarbij hoort dat we ook gaan samenwerken bij het professionaliseren van het huidige personeel. Dit is nog onontgonnen gebied. We kunnen dit beter samen doen".

"Sowieso vind ik het onderwijslandschap in Nederland te versnipperd. In Culemborg hebben we bijvoorbeeld twee VO-scholen; ik begrijp hoe dat historisch is gegroeid vanuit Artikel 23, maar scholen moeten meer naar elkaar toe bewegen. Als we dat doen, lossen we een deel van het lerarentekort automatisch op. Samenwerking is nu nog vaak afhankelijk van persoonlijke belangen. Ik vind het jammer dat Artikel 23 soms leidt tot segregatie doordat kinderen vanaf jonge leeftijd

"Sowieso vind ik het onderwijslandschap in Nederland te versnipperd."

al naar scholen van een specifieke zuil gaan. Scholen zouden een ontmoetingsplaats moeten zijn voor iedereen, met oog voor verschillen."

Als Ronald Brouwer de Onderwijsregio Midden Nederland Leert van een afstandje beziet, heeft hij voornemens en wensen voor de toekomst: "Ik denk dat ik het overkoepelende regionale voordeel moet zien en soms als bestuurder een stapje terug moet doen. Uiteindelijk, plat gezegd, wil ik zelf gewoon mijn vacature vullen en moet mijn leerling les hebben. Dat stapje terug wordt daarom voor mij de grootste uitdaging. Bij Midden Nederland Leert helpt het dat er onderling goed gecommuniceerd wordt. Zo moeten we blijven werken, in contact met elkaar via het kwalitatieve gesprek, in plaats van bureaucratisering. Dit is belangrijk, ook omdat de onderwijsregio gaat over de verdeling van de gelden voor strategisch personeelsbeleid. Dat vind ik een spannende ontwikkeling voor de toekomst. Het vraagt een ontzettende alertheid van ons als bestuurders om ervoor te waken dat financiering en zeggenschap niet te veel overgaan naar de onderwijsregio. Ik ben het met Yvonne eens dat we op termijn naar wat kleinere, slagvaardige regio's moeten toegroeien. Maar ik laat me verrassen, hè? Ik ga er open in."